

TAMPEREEN
YLIOPISTO

Varhaiskasvatuksen menestystekijät

Eeva Hujala

Varhaiskasvatuksen professori

Lähteet:

Hujala, Puroila, Parrila-Haapakoski ja Nivala (1998)

Päivähoidosta varhaiskasvatukseen

Puroila (2003) Päiväkotiarjen rikkaus

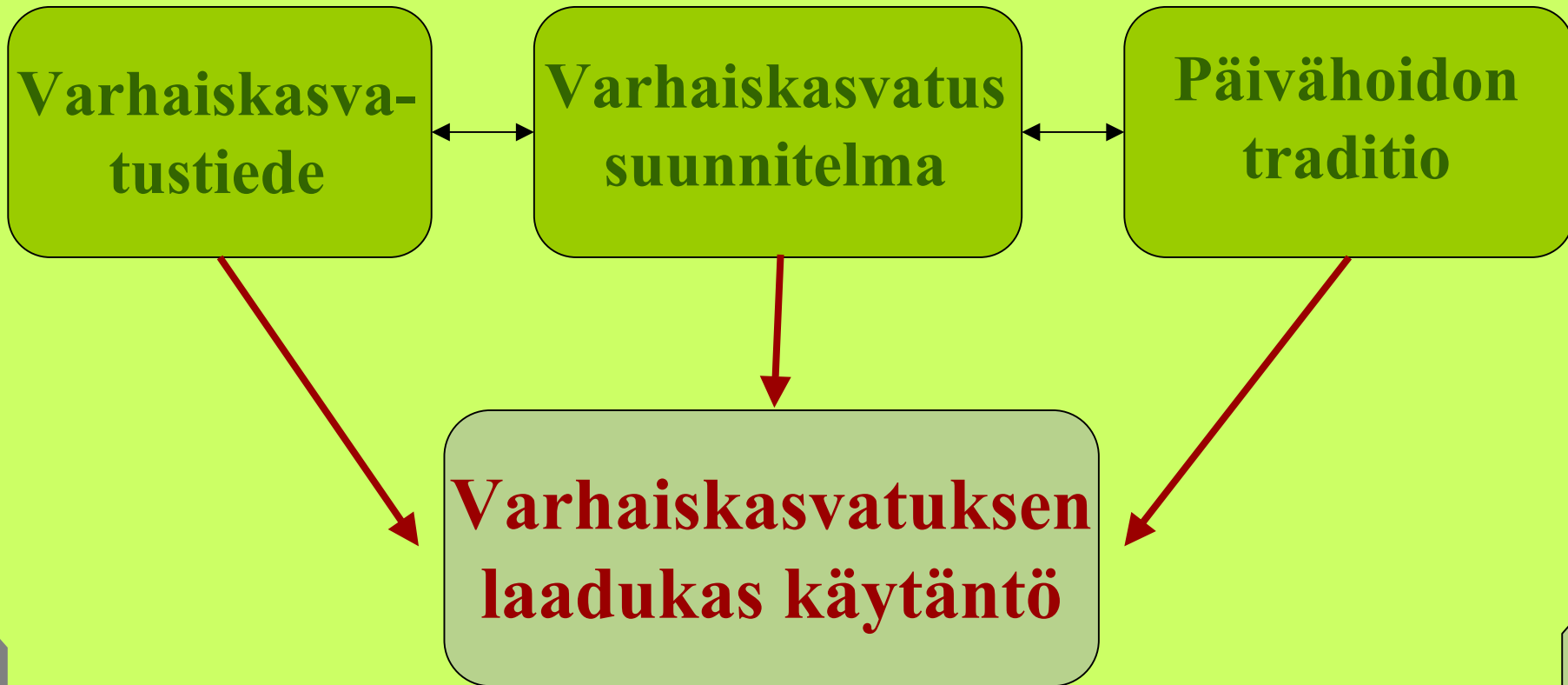
Hujala, E. (2002) Uudistuva esiopetus.

<http://peda.net/polku/varhaiskasvatus>

Varhaiskasvatuksen menestystekijät → laadukas käytäntö:

- **Oppiminen arjessa / kontekstuaalisuus**
- **Kasvatusyhteistyö vanhempien kanssa**
- **Lapsilähtöisyys**
- **Lapselle merkitykselliset toiminnot / leikki**
- **Pedagogisesti tietoinen kasvattaja**

Varhaiskasvatustieteen pohjalta rakentuva varhaiskasvatus

perustuu:

- Lapsuuden erityisluonteen tunnistamiseen
- Tieteelliseen tietoon lapsen oppimisesta, kasvusta ja kehityksestä
- Ymmärrykseen kasvun kontekstuaalisuudesta

Kontekstuaalisen kasvun malli – kasvun ja kasvattamisen viitekehys

= Lapsi varhaiskasvatuksen keskiössä ja aktiivisena toimijana

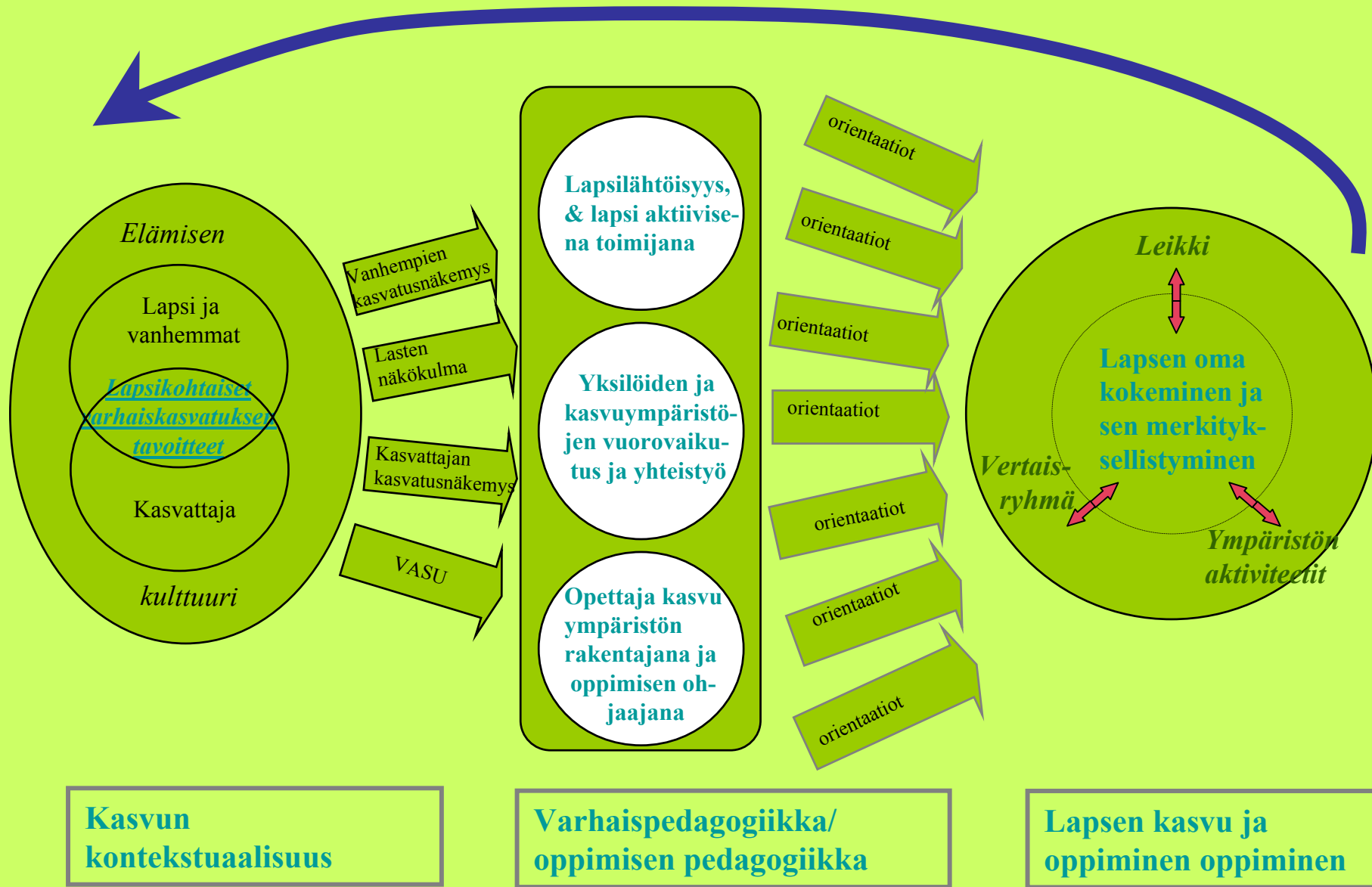
= Ympäristöjen välinen vuorovaikutus

= Kodin ja päivähoidon yhdessä jakama tehtäväalue

Varhaiskasvatuksen teoreettinen jäsentyminen VASUn perustana

Eeva Hujala

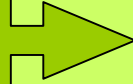

Eeva Hujala

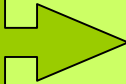
Kontekstuaalisen kasvattamisen teesit

Jokaisella lapsella on oma
kokemusmaailmansa

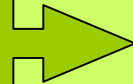
*Lapsen ainutlaatuinen
kokemusmaailma kasvun ja
oppimisen perustana*

Lapsi
toimijana

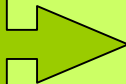
*Lapsella aktiivinen rooli elinympäristössään
ja välittömästi tai välillisesti yhteiskunnassa*

Lapsi oman
elämänsä
rakentajana

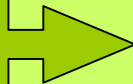
*Lapsi vaikuttaa omaan ja yhteisönsä elämään
kasvatuksellisen vuorovaikutuksen osapuolena*

Kasvatuksen ja kasvun
ydin on yhdessä
toimiminen

*Varhaiskasvatus on
yhteistyöprosessi*

Lapsen kasvu kohti
tiedostavaa subjektiutta

*Lapsen tietoisuus toimintansa vaikuttavuudesta
lisääntyy, lapsi voimaantuu elämänsä hallintaan*

VARHAISKASVATUS

on yhteistyöprosessi, jossa
lapsi

- omaehtoisen elämyksellisen ja kokemuksellisen toiminnan,
- vertaisryhmäkontaktien sekä
- aikuisen tavoitteisen ohjauksen avulla

kasvaa aktiivisena toimijana
ja löytää oppimaan
oppimisen strategian

Varhaiskasvatussuunnitelma

**** YDIN ***

on lapsuuden vaaliminen,

Toiminnan perustana
on lapsuuden itsearvoisuus!!!

”Varhaiskasvatussuunnitelma” on prosessi, joka on tuottanut

yhteisesti sovitut toimintaperiaatteet ja käytännöt. Asiakirja ohjaa varhaiskasvatuksen sisältöä ja laatua.

Pääidea:

Varhaiskasvatussuunnitelmassa kuvataan näkemys hyvästä ja tavoiteltavasta varhaiskasvatuksesta - rakennetaan varhaiskasvatuksen menestystekijät!

Toimintaympäristön muutos → haaste perustehtävälle → ”tradition päivitys”

- 1. Perheiden monimuotoistuminen**
→ Lasten yksilölliset kasvatussuunnitelmat
- 2. Suunnitelmallinen varhaiskasvatus**
→ teoreettisesti hallitun varhaiskasvatuksen vaatimus
→ Vasu ja Esiopetussuunnitelmat
- 3. Pedagogiikan paluu**
→ päivähoidosta varhaiskasvatukseen
→ perhetyöstä pedagogiikkaan

VASUN JALKAUTTAMISEN HAASTEET

Pedagogiikan ja oppimisen nostaminen keskiöön

- 1) Valikoivasta sosiaalihuollosta lasten varhaiskasvatusoikeuteen
- 2) Päivähoidosta varhaiskasvatukseen ja perhetyöstä pedagogiikkaan
- 3) Päivähoitokasvatuksen lisäarvo näkyväksi

Yhteistyöhön perustuvan kasvattajuuden omaksuminen

Tutkimustulos:

Vanhemmat odottavat keskustelua omasta lapsesta ja kasvatuksesta, kumppanuus on yksi yhteistyön strategia

Haaste:

Perhelähtöisyyden juurruttaminen pedagogiikkaan ja erilaisten perheiden voimavarojen löytäminen ja niiden näkyväksi tekeminen.

Teoria:

Varhaiskasvatus on yhteistyötä.
Varhaiskasvatus on henkilöstön ja vanhempien yhteinen kasvatusprojekti.

Kasvattajan pedagogista tietoisuutta vahvistettava

- Vasun ”orientaatio-ajattelusta” nouseva haaste on lasten oppimismahdollisuuksien tiedostaminen arjessa
- Varhaiskasvatuksen laadun ehto on henkilöstön pedagoginen tietoisuus;
Henkilöstö = voimavara!

Oppimisen mahdollisuudet

**Lapsen aktuaalisen,
näkyvän osaamisen alue**

**Lähikehi-
tyksen
vyöhyke**

**Lapsen
potentiaalisen
kehityksen
taso,
osaamisen
mahdolli-
suudet**

Lapsilähtöinen kasvatust ja opetus

- **Lapset oppivat parhaiten, kun heidän on hyvä olla**
- **Oppiminen on lapsen oman toiminnan tulosta**
- **Lapset oppivat yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa**
- **Lapsi oppii uusia asioita oman käsityskykynsä pohjalta**
- **Lapset oppivat leikin avulla**
- **Lapsella on synnynnäinen tarve tietää ja ottaa selvää**
- **Jokainen lapsi oppii omassa tahdissaan**

Laadukas toiminta perustuu laadukkaaseen johtamiseen, jossa johtaja

- on tiiminsä kanssa rakentanut selkeän ja julkilausutun vision kehittämisen suuntaviivoista.
- on vision pohjalta yhdessä tiiminsä kanssa määritellyt toiminnan tavoitteet ja niihin rakentuvat vaatimukset henkilöstön työlle.
- jatkuvasti seuraa ja arvioi toimintaa ja sen kehittymistä
- puuttuu asioihin tukevalla ja korjaavalla tavalla kun se on tarpeellista

JOHTAJUUS varhaiskasvatuksessa on

päivähoidon toimijoiden sitouttamista
varhaiskasvatustyön tavoitteelliseen kehittämiseen
ja
vastuunottamista varhaiskasvatuksen
laadunhallintatyön toteutumisesta

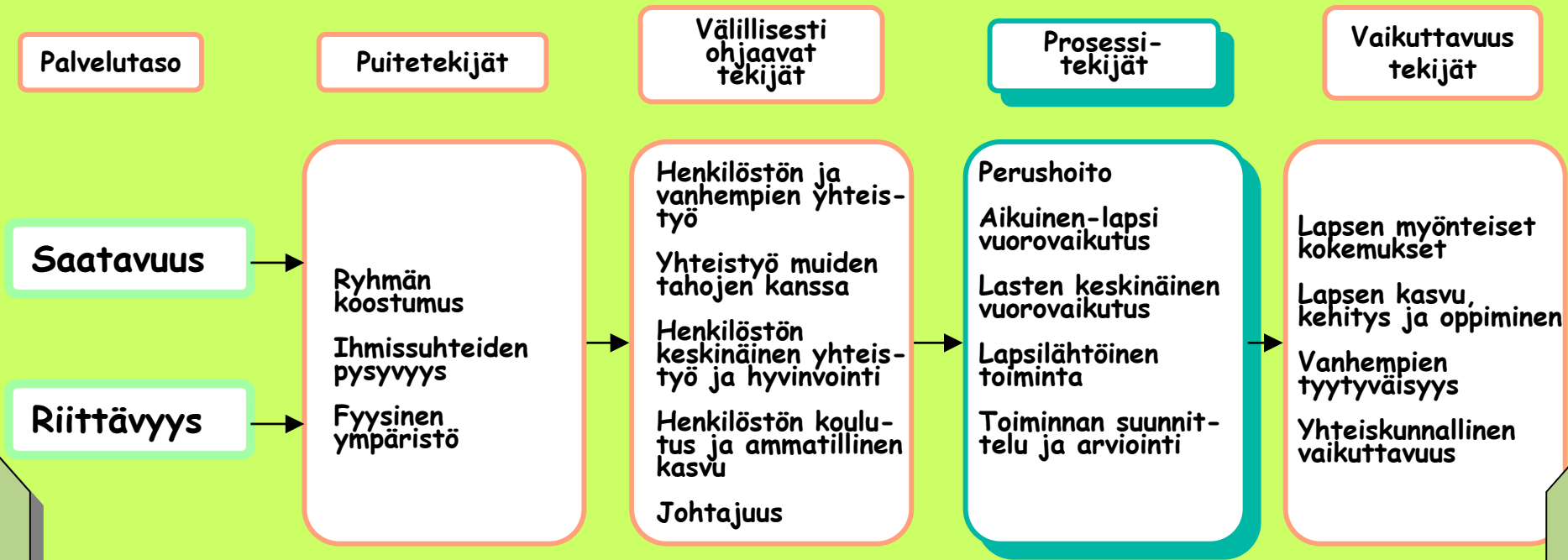
Hujala, Parrila, Lindberg, Nivala, Tauriainen & Vartiainen (1999)

Johtajuuden haasteet päivähoidossa

- *Johtamistietoisuuden vahvistaminen*
  - *johtaminen näkyväksi (uskallusta!)*
  - *johtamiskohteiden (pedagogiikka/palvelu) ja –tehtävien selkeyttäminen*
- *Henkilöstön jaksamisesta huolehtiminen*
- *Varhaispedagogiikan kirkastaminen johtajuuden keskiöön ← Vasu työskentely*
  - *henkilöstön pedagogisen tietoisuuden rakentaminen*
  - *yhteistyöhön perustuvan ammatillisuuden juurruttaminen*

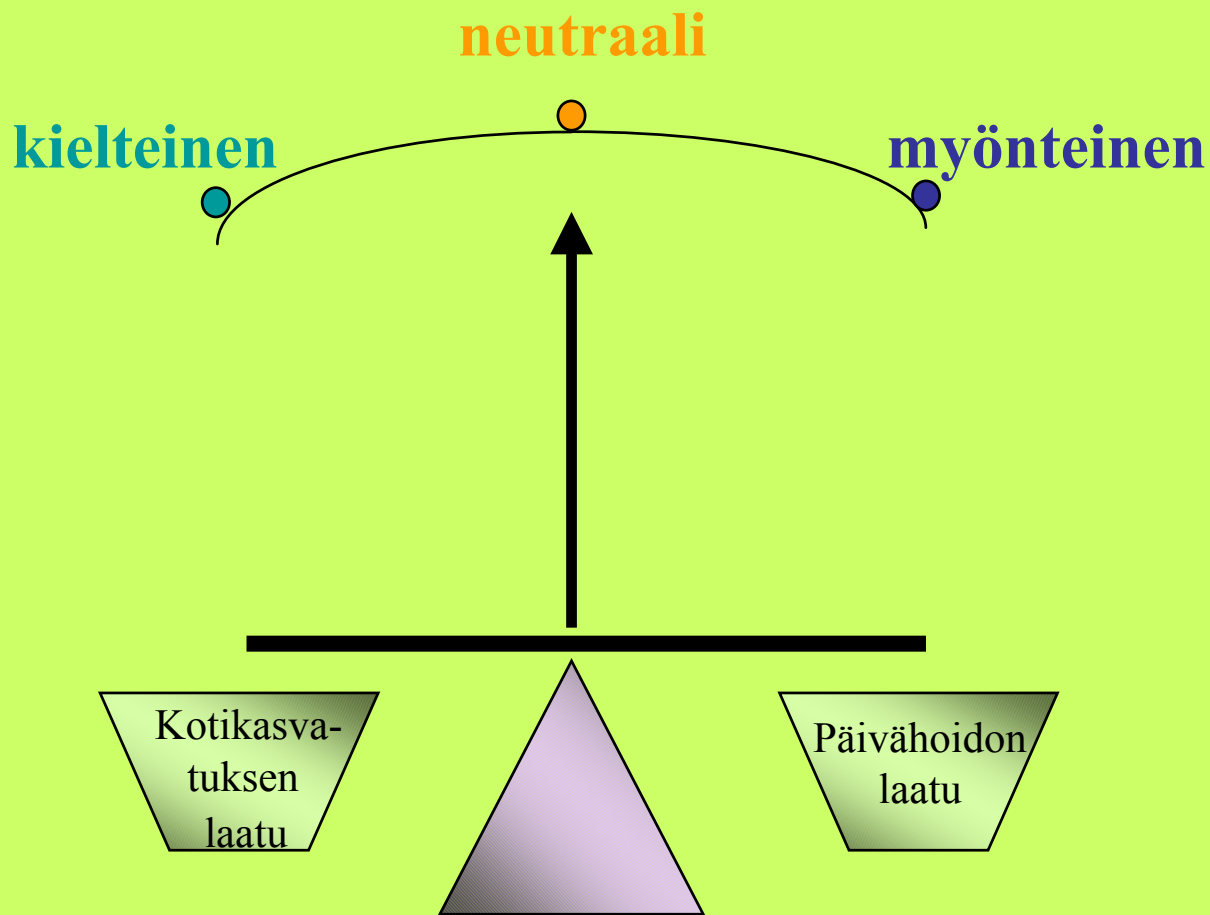

Varhaiskasvatuksen laadunarviointimalli

VAAKAMALLI:
Varhaiskasvatuksen vaikutusten riippuvuus
kotikasvatuksen ja päivähoitokasvatuksen
laadusta

Eeva Hujala

?

Lapsi- ja perhelähtöisyys

Varhaiskasvatus

2000 -luku

Vasu

Työtapojen sekä kasvatus- ja opetuskäytäntöjen kriisiytyminen

Sosiaalipalvelu

1980 -luku

Kasvatustavoitekomitean mietintö (tavoitetalo)

Aikuiskeskeisyys

"Sosiaalityö"

1970 -luvun alku

* Iloiset toimintatuokiot
* 5-6 -vuotiaiden opetuksessa käytettävät työ- ja toimintatavat

Lastenhoidon, sosiaalityön ja lastentarhan traditio

JOHTAMINEN

on toimintaan vaikuttamista, jossa

- johtaja auttaa yksilöitä ja ryhmiä saavuttamaan tavoitteensa
- tehtävänä on päätösten tekeminen ja muutoksen aikaansaaminen